

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 465/2019-4

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Ranka Marijana, kao predsjednika vijeća, te Ileana Vinja i Melite Božičević-Grbić, kao članica vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Maje Ivanović Stilinović, kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optužene T. M. V., zbog kaznenog djela iz članka 110. u vezi s člankom 34. Kaznenog zakona („Narodne novine“ broj 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. i 101/17., dalje: KZ/11.), odlučujući o žalbi optuženice podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Dubrovniku od 24. srpnja 2019. broj K-12/2019., u sjednici održanoj 31. listopada 2019.,

p r e s u d i o j e :

I. Djelomično se prihvaća žalba optužene T. M. V., preinačuje se prvostupajnska presuda u odluci o kazni na način da se prihvaća po sudu prvog stupnja izrečena kazna zatvora u trajanju 2 (dvije) godine, zbog kaznenog djela iz članka 110. u svezi članka 34. KZ/11., na koju je optužena T. M. V. osuđena pobijanom presudom te se na temelju članka 57. stavaka 1. i 2. KZ/11. izriče djelomična uvjetna osuda, s time da se neuvjetovani dio kazne u trajanju 1 (jedne) godine ima izvršiti, a uvjetovani dio kazne u trajanju 1 (jedne) godine neće se izvršiti ako optuženica u vremenu provjeravanja od 3 (tri) godine ne počini novo kazneno djelo, s time da vrijeme provjeravanja u odnosu na uvjetovani dio kazne počinje teći od pravomoćnosti presude.

Na temelju članka 54. KZ/11., u neuvjetovani dio kazne zatvora, optuženoj T. M. V. uračunava se vrijeme uhićenja i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 26. lipnja 2018. do 24. srpnja 2018.

II. U ostalom dijelu žalba optužene T. M. V. odbija se kao neosnovana te se u pobijanom, a nepreinačenom dijelu, potvrđuje prvostupajnska presuda.

Obrazloženje

Pobijanom presudom optužena T. M. V. proglašena je krivom zbog kaznenog djela protiv života i tijela – ubojstvo u pokušaju iz članka 110. u vezi s člankom 34. stavkom 1. KZ/11., za koje joj je, uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne iz članka 48. stavka 1. u vezi s člankom 49. stavkom 1. točkom 2. KZ/11., izrečena kazna zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine. Na temelju članka 54. KZ/11. optuženici je u kaznu zatvora uračunato vrijeme lišenja slobode.

Na temelju odredbe članka 148. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“ broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. i 70/17., dalje: ZKP/08.) optuženica je oslobođena obveze naknade troškova kaznenog postupka.

Protiv te presude žali se optužena T. M. V., po branitelju D. H., odvjetniku iz D., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona te pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, uz prijedlog Vrhovnom sudu Republike Hrvatske da presudu preinači „kako se predlaže u daljnjem tekstu ove žalbe“, podredno da presudu ukine i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku.

Državni odvjetnik, kojem je žalba optuženice uredno dostavljena, na istu nije odgovorio.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, sukladno članku 474. stavku 1. ZKP/08., dostavljen na uvid Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske, koji ga je u propisanom roku vratio.

Žalba optužene T. M. V. djelomično je osnovana.

Prije svega, nije u pravu optuženica kada ističe žalbenu osnovu bitne povrede odredaba kaznenog postupka neosnovano smatrajući da je prvostupanjski sud, izmjenama činjeničnog opisa djela, povrijedio identitet optužbe. Točno je da je prvostupanjski sud, usklađujući činjenični opis djela iz optužnice s rezultatima dokaznog postupka, riječ „ležao“ zamijenio riječju „sjedao“, kao i da je unio dio teksta koji glasi „uhvatio je rukom za lijevu nadlakticu“, međutim, učinjenim izmjenama, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, objektivni identitet optužbe nije povrijeđen, budući da time optužba nije prekoračena. Naime, izmijenjene činjenice ne predstavljaju elemente bića kaznenog djela te time ne utječu na primjenu materijalnog prava i pravnu kvalifikaciju radnji za koje je optuženica proglašena krivom, dok je sud presudom obuhvatio isti događaj u svim njegovim bitnim odrednicama, mijenjajući tek za meritum neodlučne okolnosti proizašle iz dokaznog postupka.

Isto tako, nije u pravu žalitelj kada tvrdi da je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka jer da se, po stavu žalitelja, iskaz svjedokinje K. P. tijekom postupka mijenjao, a da sud prvog stupnja nije dostatno obrazložio koji iskaz ove svjedokinje prihvaća vjerodostojnim te zbog kojih razloga. Razmatrajući izložene žalbene prigovore te sadržaj iskaza svjedokinje pred državnim odvjetnikom i na raspravi, koji čini cjelinu, jasno je da se manje razlike u iskazu svjedokinje K. P. ne odnose na činjenice bitne za utvrđenje merituma niti je na nekom od tih dijelova iskaza prvostupanjski sud temeljio svoju odluku.

Zbog navedenog, a budući je prvostupanjski sud dao jasne, neproturječne i u svemu dostatne razloge za svoju odluku, pobijanom presudom nije počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08., kako to sugerira žalitelj.

Nadalje, potpuno neosnovano žalitelj ističe bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 2. ZKP/08. kada tvrdi da se presuda temelji na nezakonitim dokazima. Pri tome, žalitelj pogrešno smatra da iskazi svjedoka P. K., A. K. i A. S., u dijelu u kojem oni svjedoče o onome što je inkriminirane zgrade govorio oštećeni Š. K., koji tijekom postupka

koristi blagodat nesvjedočenja iz članka 285. ZKP/08., predstavljaju nezakonite dokaze. Naime, svjedoci su sukladno članku 288. stavku 3. ZKP/08. dužni govoriti istinu i ne smiju prešutjeti ništa od onog što im je o predmetu utvrđivanja poznato, time da u protivnom sebe izvrgavaju mogućem kaznenom progonu. Od te obveze oslobođen je točno određen krug osoba iz članka 285. ZKP/08. Bitno je ovdje naglasiti da saznanja o kojima iskazuju ovi svjedoci potječu iz njihovih neposrednih opažanja inkriminiranog dana, a ne od iskaza privilegiranog svjedoka Š. K. pred sudom ili koje druge dokazne radnje provedene tijekom ovog kaznenog postupka. Imajući u vidu sve izloženo, dakle činjenicu da su P. i A. K. te A. S., kao svjedoci, dužni iskazivati o svim njima poznatim činjenicama, te povezujući navedeno s odredbom članka 300. ZKP/08. koja određuje kada iskaz svjedoka ne može biti uporabljen kao dokaz u kaznenom postupku, što na ovu situaciju nije primjenjivo, to nije u pravu žalitelj kada tvrdi da bi se prvostupanjska presuda u tom dijelu temeljila na nezakonitim dokazima.

Pobijajući utvrđeno činjenično stanje, žaliteljica iznosi vlastitu ocjenu značaja izvedenih dokaza, u prvom redu provedenog sudsko-medicinsko i psihijatrijskog vještačenja, prigovarajući zaključku prvostupanjskog suda o nepostojanju nasilja, agresije, odnosno napada oštećenika Š. K. na optuženicu. Ukazuje se da iz nalaza i mišljenja sudsko medicinskog vještaka jasno proizlazi da je optuženica inkriminirane zgrade zadobila tjelesnu ozljedu u vidu krvnog podljeva s vanjske i unutarnje strane lijeve nadlaktice, iz čega se izvodi teza da je očito postojao napad na optuženicu. U tom kontekstu dodaje se da je optuženica ranije pretrpjela razne psihičke i fizičke traume, što da proizlazi iz nalaza i mišljenja vještaka psihijatra, te da je kao žena fizički inferiornija muškarcu u smislu snage i mogućnosti obrane, čime se zapravo aludira da je ovdje riječ o nužnoj obrani ili, pak, njenom prekoračenju.

Nasuprot tome, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, nalazi da je prvostupanjski sud, u zakonito provedenom dokaznom postupku, sve činjenice potpuno i pravilno utvrdio te je osnovano našao dokazanim da je optuženica s neizravnom namjerom poduzela radnju koja prostorno i vremenski neposredno prethodi ostvarenju bića kaznenog djela ubojstva te time počinila kazneno djelo iz članka 110. u vezi s člankom 34. KZ/11.

Nije sporno da je optuženica kritične zgrade nožem duljine oštrice 13 cm ubola oštećenog Š. K. u predjelu trbuha ispod pupka. Nije sporno niti do da je od tog uboda oštećenik zadobio teške i po život opasne ozljede opisane u dispozitivu presude, a život da mu je spašen hitnom medicinskom intervencijom. Međutim, žaliteljica tvrdi da dinamika događaja koja je tome prethodila ukazuje na to da se inkriminirane zgrade ona branila, kao i da njena namjera nije bila lišiti Š. K. života, već da je postupala u strahu.

Naime, prvostupanjski sud očito prihvaća obranu optuženice da ju je oštećenik te zgrade uhvatio rukom za lijevu nadlakticu, obzirom takav navod unosi u činjenični opis djela, dok obranu u tom pravcu potvrđuje sudsko-medicinski vještak. Okolnost što u jednom dijelu obrazloženja prvostupanjski sud spominje podlakticu, protivno navodu žalbe, ne predstavlja proturječje i nedovoljno utvrđenje činjenica, jer je jasno da je riječ o očitijoj omašci, dok već iz dispozitiva presude nije upitno da je zapravo riječ o hvatu za optuženičinu nadlakticu.

Međutim, protivno žalbenim tvrdnjama, pravilno prvostupanjski sud, sagledavajući sve izvedene dokaze i okolnosti predmetnog događaja, ocjenjuje da u konkretnoj situaciji optuženica nije postupala braneci se od takvog napada koji bi njenoj radnji isključio

protupravnost. Budući da oštećeni Š. K., prihvaćajući blagodat, nije iskazivao, pravilno prvostupanjski sud okolnosti događaja utvrđuje detaljnom analizom same obrane optuženice.

Tako, već iz njene obrane proizlazi da je toga dana, prethodno predmetnom događaju, bila u verbalnom sukobu s bratom oštećenika A. K., a ne s oštećenim Š. K. Ovakvu obranu, o postojanju određene verbalne prepirke s bratom oštećenika, no ne i o razlozima iste, potvrđuju sam A. K. te njegova supruga P. K. Dok optuženica zapravo ne daje razlog za navodne uvrede koje joj je tada izrekao A. K., ovo dvoje svjedoka suglasno iskazuju da je A. K. tada reagirao na, po njemu neprihvatljivo, zahtijevanje optuženice da oštećenik na nju prenese dio svoje imovine. Neovisno o razlogu sukoba optuženice i brata oštećenika, osnovano prvostupanjski sud utvrđuje da predmetne zgone između oštećenika i optuženice nije bilo nikakvog sukoba iz kojeg bi eventualno slijedio napad.

Nadalje, iz obrane optuženice također proizlazi da je u trenutku samog događaja oštećenik sjedio, a da je ona, prethodno verbalizirajući da ga zbog uznemiravanja od strane njegovog brata napušta, stajala nasuprot njemu. Tada da ju je oštećenik uhvatio rukom za njenu lijevu nadlakticu i govorio joj da neće nigdje otići i da će se sve lijepo srediti, a ona da je uzela u ruku predmet kojim ga je ubola u trbuh, pri čemu nije upitno da se radilo upravo o nožu. Pri takvom stanju stvari, ispravno prvostupanjski sud nalazi da ovdje ne može biti govora o nužnoj obrani. Naime, radnja oštećenika kada on hvata optuženicu za nadlakticu, iako doista predstavlja određenu vrstu fizičke sile, nikako ne može biti smatrana ozbiljnim napadom na njen život ili tijelo, osobito imajući u vidu da je oštećenik goloruk te, uslijed činjenice da sjedi, u inferiornijem položaju u odnosu na optuženicu koja stoji nasuprot njemu.

Ovdje treba dodati kako se postojanje i opravdanost straha o kojem u obrani govori optuženica, mora procjenjivati u odnosu na prosječnu, duševno stabilnu osobu. Stoga, nije osnovano ukazivanje žalbe na činjenicu da je optuženica narušenog zdravlja i s dubokim traumama iz djetinjstva, rata i poratnih godina, jer takvo što predstavlja konkurirajući faktor radnji oštećenika (hvatanje za nadlakticu), koji stoga ne predstavlja jedini i isključivi uzrok navodnog straha koji je eventualno optuženica doživjela.

U tom kontekstu valja reći da žalbeno inzistiranje na nalazu i mišljenju psihijatrijskog vještaka ni u kojem smislu ne utječe na utvrđeno činjenično stanje, već ima biti razmatrano samo u kontekstu utvrđivanja ubrojivosti optuženice, kao sastavnog elementa krivnje.

Nadalje, žalbom se ističe da je pravilnom primjenom materijalnog prava postupanje optuženice trebalo pravno označiti kao kazneno djelo osobito teške tjelesne ozljede iz članka 119. stavka 1. KZ/11. i to „kao posljedica prekoračenja nužne obrane“.

Međutim, razgraničenje između kaznenog djela ubojstva u pokušaju i kaznenog djela osobito teške tjelesne ozljede treba tražiti na subjektivnom planu optuženice, imajući u vidu njeno ukupno ponašanje inkriminirane zgone i uzimanjem u obzir karaktera uporabljenog sredstva, načina zadavanja, kao i lokaciju zadanog uboda, cijeneći pri tome okolnosti cijelog događaja *in concreto*.

Pri tome, prvenstveno treba imati na umu nalaz i mišljenje vještaka sudske medicine I. B. kojim se utvrđuje da je oštećeni Š. K. zadobio ubodnu ranu trbuha u području ispod pupka, koja se nastavlja u ubodni kanal kroz prednju trbušnu stjenku, otvara trbušnu šupljinu i

ozljeđuje tanko crijevo na tri mjesta. Ta ozljeda, zbog nastale realne opasnosti po život ozlijeđenog, predstavlja osobito tešku tjelesnu ozljedu, a zadana je jednim ubodom noža ili nožu sličnog sredstva, silom srednjeg intenziteta.

Uporabljeno sredstvo, nož, svakako je podobno da se njime drugoga liši života, posebice sagledavajući lokaciju zadanog uboda, predio trbuha ispod pupka, gdje se nalazi glavina vitalnih dijelova tijela. Stoga, niti za ovaj drugostupanjski sud nikakve dvojbe nema da je postupak optuženice, s obzirom na uporabu opasnog oruđa i lokalitet ozljede, poduzet sa sviješću da na taj način može oštećenika lišiti života, na koju je mogućnost ona i pristala.

Slijedom izloženog, nije u pravu optuženica kada ističe da je u odnosu na pitanje njenog subjektivnog odnosa spram djela činjenično stanje nedovoljno razjašnjeno. Nasuprot navedenom, ovaj sud smatra da je činjenično stanje na kojem prvostupanjski sud temelji odluku o odgovornosti optuženice ispravno i potpuno utvrđeno te je, osuđujući optuženu T. M. V. za kazneno djelo ubojstva u pokušaju iz članka 110. u vezi s člankom 34. KZ/11., sud prvog stupnja pravilno primijenio materijalno pravo, zbog čega se ne može prihvatiti ni teza žalbe o povredi kaznenog zakona.

Preispitujući nadalje, na temelju članka 478. ZKP/08., osnovanost odluke o kazni, ovaj sud nalazi da je u konkretnoj situaciji bilo mjesta za blaže kažnjavanje optuženice.

Naime, ispravno je prvostupanjski sud, u osobi optuženice i činjenicama samog djela, utvrdio niz olakotnih okolnosti, dok otegotnih nije našao. Tako osnovano, odlučujući o vrsti i mjeri kazne, sud prvog stupnja olakotnim cijeni da optuženica, iako osoba u dobi od 47 godina, do sada nije osuđivana, kao i da je oštećenikovo zdravstveno stanje, unatoč događaju, danas bez većih posljedica. Isto tako, pravilno je olakotnim cijenjena činjenica što je optuženica djelo počinila s blažim stupnjem krivnje (neizravna namjera), kao i okolnost da je, sukladno nalazu i mišljenju vještaka psihijatra, ona *tempore criminis* bila smanjeno ubrojiva. Također, prvostupanjski sud valjano utvrđuje da je djelo ostalo u pokušaju, što predstavlja zakonski temelj za ublažavanje kazne. Nastavno na sve izloženo, a budući da nije našao otegotnih okolnosti, prvostupanjski je sud, uz primjenu odredaba o ublažavanju kazne iz članka 48. stavka 1. u vezi s člankom 49. stavkom 1. točkom 2. KZ/11., osnovano kaznu ublažio ispod zakonom propisanog minimuma i optuženicu osudio kaznom zatvora u trajanju dvije godine.

Međutim, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, izložene i pravilno utvrđene olakotne okolnosti u konkretnoj situaciji nisu našle dostatnog odraza u odluci o odgovarajućoj sankciji. Naime, brojne olakotne okolnosti na strani optuženice, u prvom redu neosuđivanost i smanjena ubrojivost u vrijeme počinjenja djela koje je ostalo u pokušaju, valja dodatno promotriti u kontekstu činjenice da ona i dalje živi u izvanbračnoj zajednici sa Š. K., koji joj je djelo očito oprostio i tijekom rasprave izjavio da se ne osjeća žrtvom ni oštećenikom u odnosu na počinjeno.

Sagledavajući, dakle, sve izložene okolnosti samog događaja, ličnost optuženice, posljedice za oštećenika, uz činjenicu izostanka otegotnih okolnosti, ovaj drugostupanjski sud nalazi kako postoji visoki stupanj vjerojatnosti da optuženica i bez izvršenja cijele kazne, ubuduće, neće činiti kaznena djela. Stoga je preinačena odluka o kazni te je optuženici izrečena djelomična uvjetna osuda, na način da se od kazne zatvora u trajanju od dvije godine, na koju je osuđena, ima izvršiti jedna godina, dok uvjetovani dio kazne, u trajanju od također jedne

godine, neće biti izvršen ako ona, u vremenu provjeravanja od tri godine, ne počini novo kazneno djelo, time da prema članku 57. stavku 5. u vezi s člankom 56. stavkom 3. KZ/11. koji je bio na snazi u vrijeme učina djela, rok provjeravanja iz uvjetovanog dijela kazne počinje teći od pravomoćnosti presude.

Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao drugostupanjski, smatra da će se i ovako određenom kaznom u dostatnoj mjeri izraziti društveni prijekor te utjecati na optuženicu da shvati neprihvatljivost vlastitog postupka, ali i upozoriti drugi građani da se klone sličnih ponašanja. Upravo tako odmjerena kazne zatvora te izrečena djelomična uvjetna osuda, pravedna je i nužna da bi se ostvarile sve zakonom predviđene svrhe kažnjavanja.

S obzirom na to da je žalba optuženice djelomično osnovana, a ispitivanjem pobijane presude nisu nađene povrede na koje ovaj žalbeni sud, u smislu članka 476. stavka 1. ZKP/08., pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, temeljem članka 486. i članka 482. ZKP/08., odlučiti kao u izreci ove presude.

Zagreb, 31. listopada 2019.

Zapisničarka:
Maja Ivanović Stilinović, v.r.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v.r.